

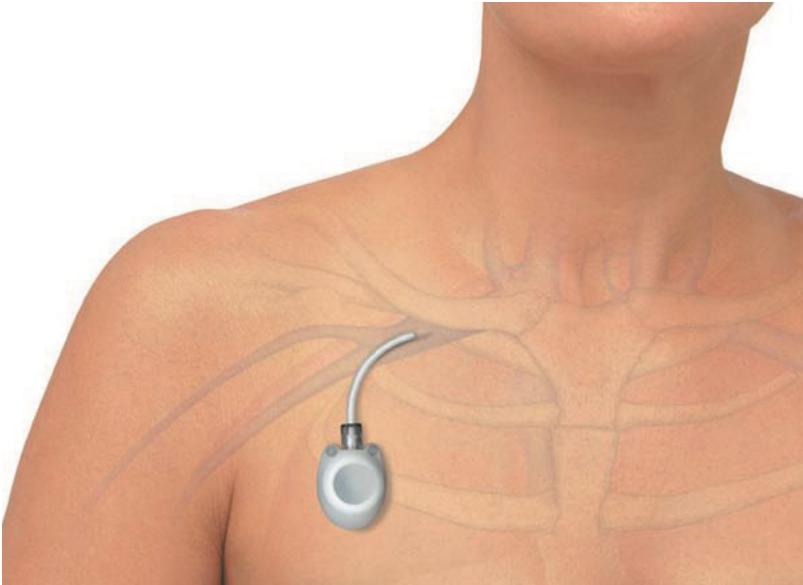
HEELKUNDE

Onderhuidse poortkatheter

INHOUD

Wat is een poortkatheter?	4
De voordelen van een poortkatheter	5
Een poortkatheter plaatsen	6
Adviezen voor thuis	9
Gebruik van een poortkatheter	10
Een poortkatheter verwijderen	12
Veelgestelde vragen	13

© RZ Heilig Hart Tienen

Deze brochure is een uitgave van de dienst Communicatie i.s.m. de werkgroep Oncologie en de afdeling Algemene Heelkunde van RZ Heilig Hart Tienen.

Overname van de tekst is enkel mogelijk na toestemming van de dienst Communicatie, aan te vragen via communicatiedienst@rztienen.be.

Bij de behandeling van uw ziekte is het zeer vaak nodig om bloedvaten aan te prikken. Daarom heeft uw arts voorgesteld om een poortkatheter te laten plaatsen voor de duur van de behandeling. De poort wordt tijdens een kleine ingreep onderhuids geplaatst.

Deze brochure geeft u meer informatie over het gebruik van een poortkatheter en het verloop van de ingreep. Deze informatie is algemeen, ze vervangt dus niet de informatie die u van uw arts krijgt en die rekening houdt met uw specifieke gezondheidstoestand.

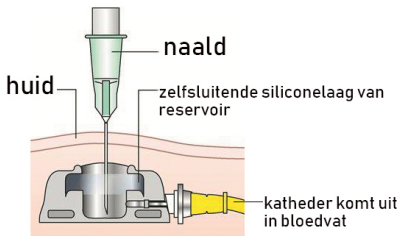
Hebt u na het lezen nog vragen, aarzel niet om meer uitleg te vragen aan uw arts of de verpleegkundige.

WAT IS EEN POORTKATHETER?

Een poortkatheter is een hulpmiddel om gemakkelijk toegang te krijgen tot de bloedbaan. Het wordt onder de huid ingeplant en bestaat uit twee delen.

- De toegangspoort of het 'reservoir' is een klein plat doosje van enkele centimeters, dat net onder de huid ingeplant wordt, meestal bovenaan de borstkas links of rechts. De bovenkant is afgedekt met een zelfsluitende zachte siliconenlaag.
- Aan het reservoir zit een dun slangetje, de katheter, die in een grote dieperliggende ader wordt gebracht.

Een poortkatheter is ontworpen uit materialen die goed verdragen worden en mag langdurig in het lichaam blijven zitten.

DE VOORDELEN VAN EEN POORTKATHETER

Wanneer u in een bepaalde tijdsspanne regelmatig medicatie of vocht moet krijgen via inspuiting in een ader (= intraveneus), kunnen de aders na een tijdje beschadigd geraken of verzwakken. Het wordt dan moeilijk of pijnlijk om een ader aan te prikken. In dat geval kan de arts beslissen om een poortkatheter in te planten.

Met een poortkatheter kunnen op een veilige en comfortabele manier gedurende langere tijd medicatie, vloeistoffen en bloedproducten toegediend worden. De poort wordt met een speciale naald aangeprikt via de siliconenlaag, u voelt enkel een lichte prik in de huid. Een poortkatheter laat ook toe om bloed af te nemen.

Een poortkatheter wordt vaak voorgesteld bij chemotherapie of langdurige intra-veneuze vochttherapie. Deze prikkelende stoffen kunnen al na enkele sessies de bloedvatwanden irriteren of beschadigen en zo complicaties veroorzaken. Met de poortkatheter worden de producten toegediend via een dieper gelegen grote ader, waardoor ze onmiddellijk verdund worden en dus geen problemen geven voor de bloedvatwand. Ook dat verhoogt het comfort voor de patiënt.

EEN POORTKATHETER PLAATSEN

Het plaatsen van een poortkatheter is een eenvoudige ingreep maar moet onder steriele omstandigheden en dus in een operatiezaal gebeuren. De arts bespreekt vooraf met u waar de poortkatheter ingeplant wordt. Meestal is dit op de borstspier net onder het sleutelbeen. De ingreep gebeurt in dagopname, u mag dus dezelfde dag weer naar huis.

Vorbereiding

Precieze plaats van de poortkatheter

Dit bespreekt u het best vooraf. Bij plaatsing van de poortkatheter onder het sleutelbeen kan de chirurg rekening houden met bv.

- de plaats van de schouderbandjes van een bh,
- de plaats van de autogordel,
- het esthetisch aspect (bij magere patiënten wordt soms een minipoortkatheter geplaatst),

- of u links- of rechtshandig bent.

Bloedverdunnende medicatie

Als u bloedverdunders neemt (Ticlid®, Marevan®, Marcoumar® ...), kan het zijn dat u enkele dagen voor de ingreep moet stoppen met deze medicatie. De arts bespreekt dit met u.

Nuchter zijn

Gebeurt de ingreep onder algemene verdoving, dan moet u nuchter zijn. Dat betekent dat u minstens 6 uur voor de ingreep niets meer mag eten, drinken of roken.

Verdoving

De verdoving hangt af van de leeftijd en algemene gezondheidstoestand van de patiënt. Bij kinderen gebeurt dit onder algemene verdoving (narcose), bij volwassenen onder lokale verdoving of onder algemene verdoving. Dit wordt vooraf met u besproken.

De operatie

De operatie is eenvoudig en duurt ongeveer een half uur tot een uur. Via een kleine snede plaatst de chirurg de poort onder de huid op de borstspier en brengt de katheter in een groot bloedvat onder het sleutelbeen in. De snede wordt dan gehecht en afgedekt met een verband.

Mogelijke complicaties

Een ingreep houdt altijd risico's in. Een van de meest voorkomende complicaties is een infectie. Het chirurgisch team stelt alles in het werk om dit te vermijden. Bij infectie moet de poortkatheter vaak verwijderd worden en wordt er later een nieuwe geplaatst. Heel uitzonderlijk komen ook de volgende complicaties voor bij de plaatsing van een poortkatheter onder het sleutelbeen:

- (na)bloeding,
- klaplong (door het aanprikken van de longtop),
- trombose (het aangeprikte bloedvat slibt dicht door klontervorming), meestal na weken tot maanden, waarbij de arm aan de kant van de poortkatheter dik kan worden.

Na de operatie

Om te controleren of de poortkatheter goed zit en er geen complicaties zijn, wordt na de ingreep soms een röntgenfoto van de borstkas gemaakt. Dit hangt af van de gebruikte techniek bij het plaatsen van de katheter.

De eerste dagen is wondverzorging nodig en blijft de wonde afgedekt door een steriel verband. Ter hoogte van de poortkatheter zal uw huid tijdelijk licht gezwollen en gevoelig zijn. Van zodra de wonde geheeld is en volledig droog, is wondverzorging niet meer nodig. Indien er hechtingen aanwezig zijn kan uw huisarts na tien dagen de hechtingen verwijderen. Maar het kan ook zijn, dat er een onderhuidse hechting aanwezig is, en dan is dit niet nodig.

Indien nodig kan de poortkatheter onmiddellijk gebruikt

worden.

ADVIEZEN VOOR THUIS

- U kunt de eerste dagen pijnklachten hebben ter hoogte van de wonde, schouder, hals of arm. U mag hiervoor pijnstillers nemen op basis van paracetamol (zoals Dafalgan® ...). Opgelet: gebruik geen pijnstillers op basis van acetylsalicylzuur (zoals Aspegic®, Aspirine®, Aspro® ...) omdat die bloedstolling tegengaan en de wondgenezing vertragen.
- Als de wonde volledig genezen is, mag u ze gewoon wassen met water en zeep en mag u opnieuw douchen of een bad nemen.
- Beweeg uw arm en schouder aan de geopereerde kant de eerste dagen zeer rustig. Vermijd de eerste vier weken zware inspanningen of belasting van die arm en schouder (zware voorwerpen tillen of heffen, uw armen hoog boven uw hoofd strekken, plotse of herhaaldelijke bewegingen met uw arm ...).

Neem altijd contact op met uw arts als:

- de pijnklachten blijven duren of verergeren,
- de wonde niet goed sluit, of rood en gezwollen is,
- u koorts krijgt,
- de arm aan de kant van de poortkatheter dik wordt,
- andere ongewone symptomen optreden.

GEBRUIK VAN EEN POORTKATHETER

De poortkatheter aanprikken

Een arts of bevoegde verpleegkundige prikt de poortkatheter aan. Dit moet aseptisch gebeuren (vrij van ziektekiemen) om infectie van de poortkatheter te voorkomen. De huid rond de poortkatheter wordt ontsmet. De arts of verpleegkundige gebruikt hiervoor steriel materiaal.

De poortkatheter wordt met een speciale naald aangeprikt om het siliconenlaagje van het reservoir niet te beschadigen. De naald wordt dan aan een infuusslangetje aangesloten. De medicatie of vloeistof komt door de naald in het reservoir en via de katheter in de bloedbaan terecht.

Wanneer het nodig is om de poortkatheter onmiddellijk na plaatsing te gebruiken, kan dit nog pijnlijk zijn. Wanneer de wonde volledig genezen is en de hechtingen verwijderd zijn, wordt het aanprikken echter zo goed als pijnloos en zult u merken hoe gebruiksvriendelijk de poortkatheter is om medicatie of een infuus te geven en bloed af te nemen.

Vindt u de prik toch pijnlijk, dan kan de arts of verpleegkundige een half uur vóór het aanprikken een verdovende zalf of pleister aanbrengen.

De naald kan blijven zitten wanneer de poortkatheter doorlopend of dagelijks gebruikt wordt, en wordt dan afgedekt met een verbandje. Om hygiënische redenen moet in dat geval wel wekelijks een nieuwe naald ingebracht worden.

De poortkatheter spoelen

Waarom?

Na elk gebruik spoelt de verpleegkundige de poortkatheter door een met fysiologische oplossing om verstoppingen in de katheter te voorkomen.

Als u gedurende langere tijd geen behandeling krijgt via uw poortkatheter, moet deze niet gespoeld worden.

Hoe?

De poortkatheter wordt aangeprikt en gespoeld met een zoutoplossing. Dit duurt in totaal ongeveer 5 minuten.

Nazorg?

Na het spoelen wordt de aanprikplaats afgedekt met een kleine pleister. Die hoeft er niet lang op te blijven. U mag thuis nadien de huid op de aanprikplaats gewoon wassen zoals de rest van het lichaam.

We herinneren eraan dat u de aanprikplaats regelmatig moet controleren. Als u veranderingen opmerkt zoals zwelling, roodheid of pijn, neem dan altijd contact op met uw arts, verpleegkundige of huisarts.

EEN POORTKATHETER VERWIJDEREN

De poortkatheter kan blijven zitten tot de behandeling afgelopen is, ook wanneer die meerdere maanden of zelfs jaren duurt.

Na de behandeling bespreekt de arts met u wanneer de poortkatheter verwijderd wordt. De arts kan ook beslissen om de poortkatheter te laten zitten om hem in de toekomst opnieuw te kunnen gebruiken.

Wanneer er een infectie optreedt, of wanneer de katheter verstopt raakt en dit niet met de zoutoplossing kan opgelost worden, moet de poortkatheter ook verwijderd worden.

Het verwijderen van een poortkatheter is een kleine

ingreep die meestal onder lokale verdoving kan gebeuren, langs het litteken van de plaatsing.

Verwittig altijd de arts of verpleegkundige wanneer het toedienen van medicatie of spoelvloeistof een brandend gevoel geeft.

VEELGESTELDE VRAGEN

Is mijn poortkatheter zichtbaar?

Er is een klein bultje te voelen en te zien op de plaats waar het reservoir van de poortkatheter net onder de huid steekt. Onder kleding is de poortkatheter nauwelijks merkbaar. Het littekentje van de wonde wordt na verloop van tijd minder zichtbaar. Vermijd tijdens het eerste jaar om het litteken bloot te stellen aan direct zonlicht (dek het af of gebruik zonnecrème met een zeer hoge beschermingsfactor).

Moet ik de poortkatheter verzorgen?

Eenmaal de wonde en de huid errond volledig genezen zijn, vraagt een poortkatheter geen verzorging meer en hoeft die zone ook niet afgedekt te worden.

Als de poort-katheter gedurende een periode doorlopend of dagelijks gebruikt wordt en dus aangeprikt blijft, wordt wel een verbandje aangelegd om de naald goed op haar plaats te houden.

U moet wel de aanprikkplaats regelmatig controleren. Als u veranderingen opmerkt zoals zwelling, roodheid of pijn, neem dan altijd contact op met uw arts, verpleegkundige of huisarts.

Kan ik met een poortkatheter mijn gewone dagelijkse activiteiten doen?

De eerste vier weken na de ingreep mag u uw schouder en arm aan de zijde van de poortkatheter niet zwaar belasten (zie 'adviezen voor thuis'). Nadien mag u uw dagelijkse activiteiten gewoon hervatten. Zolang de poortkatheter niet aangeprikt is, moet u geen bijzondere hygiënische maatregelen nemen.

- Activiteiten zoals douchen, baden en zwemmen mogen niet als de poort-katheter aangeprikt is.
- Bij een kind met een poortkatheter: til uw kind nooit onder de oksels op en laat het niet aan zijn armen aan bv. speeltuigen hangen. De katheter kan dan verschuiven en minder goed in het bloedvat liggen

Mag ik met een poortkatheter sporten?

Een poortkatheter vormt meestal geen probleem voor sportbeoefening. Speelt u tennis, doet u aan boogschieten of een andere sport waarbij de arm of schouder intensief gebruikt wordt, bespreek dit dan vooraf met de chirurg.

Mag ik met een poortkatheter door controlesystemen zoals op luchthavens of in warenhuizen?

Een poortkatheter zal het alarmsysteem niet activeren. Is er toch een probleem, toon dan de kaart met technische gegevens die u van uw arts kreeg.

Een aangeprikte poortkatheter (bv. wanneer u een doorlopend infuus hebt) zal door de aanwezigheid van de naald wél metaaldetectoren activeren.

Kan ik met mijn poortkatheter onder een scanner?

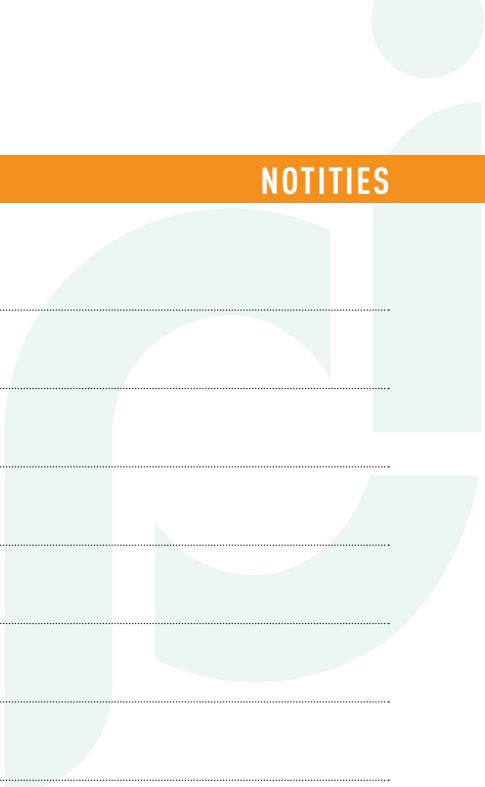
U kunt een scan (CT, MRI) of ander radiologisch onderzoek ondergaan, zolang de poort-katheter niet in gebruik is. Gelieve bij onderzoeken altijd aan de arts of verpleegkundige te melden dat u een poortkatheter hebt. De poortkatheter kan trouwens ook gebruikt worden om contraststoffen toe te dienen voor dergelijke onderzoeken.

Hoe lang kan de poortkatheter blijven zitten?

In principe zolang als uw arts het nodig vindt.

Poortkatheters zijn gemaakt om lange tijd te blijven zitten, het lichaam verdraagt dit zonder problemen.

NOTITIES

A series of horizontal dotted lines for taking notes, spanning the width of the page below the header.

Regionaal Ziekenhuis Heilig Hart Tienen

campus mariëndal

t 016 80 90 11 (algemeen nummer)

t 016 80 99 19 (spoedopname)

campus st.-jan

t 016 80 90 11

medisch centrum tienens

t 016 80 95 82

medisch centrum aarschot

t 016 55 17 11

www.rztienen.be

iedereen

Vriendelijk Inlevend Professioneel
met zin voor Initiatief

10066-NL/dec 2012